

ST. OLAV

Nr. 24

Oslo, den 15. juni 1939

51. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrud Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Vann og ånd. — Pave Pius XII og freden. — Fra Kirkens misjonsmark av idag. — Et brev uten svar. — Mannen med jernlungen. — Tollfri tanker. — Hvordan jeg ønsker St. Olav. — Feriekolonien. Herhjemme. — og derute.

Vann og ånd.

3. søndag etter pinse.

«Stå ham (djevelen) imot, sterke i troen.»

«Og Guds ånd svevet over vannet —», med disse ord forteller skriften oss for første gang om åndens, den Helligånds eksistens. Vi hører om den i forbindelse med kaos og orden, mørke og lys. Vi har svært for med våre tanker å fatte hvad «vannet» den gang i virkeligheten var — hvilken uendelig og overveldende kraft det må ha fått når det behersket alle andre elementer, hvor gåtefullt dypt dette urvann, disse ennu ikke ordnede vannmasser må ha vært. Dog — vi vet at det lå ikke under det ondes herredømme — det er først med syndefallet, at naturens krefter blev ulykkesbringende — at menneskene nedkalte syndfloden over sig, og at vannet senere gang på gang har reist sig op i sin velde og knust menneskeskjebner og menneskelykke. De aller siste tider har jo gang på gang bragt oss bud om at selv de fineste konstruktive hjerner ikke kan skape sikkerhet, når havet ønsker å beholde det, som søker ned i dets dybder.

*

Mennesket selv er som vannet — farlig når det onde får lov til å utfolde sine krefter i det og får fritt spill til å ødelegge og underkue — eller i all fall forsøke å ødelegge og underkue — alt og alle som kommer innenfor dets rekkevidde. Intet er da hellig for det — som sin selvvalgte herre og mester går det da omkring og søker hvem og hvad det kan «opsluke». Må det ikke forferde oss å overveie denne søndags epistels ord om vår «motstander» og vite, at han har tjenere her på jorden, som vil det onde, hvis bevissthet er ond og ikke som de fleste menneskers bare svak, så de «gjør det onde» uten å ville eller vite det — vite at det er mennesker som har

sin glede i alt som er negativt? I Johannes åpenbaring leser vi at vannet blir som symbol og uttrykk for ondskapens makt — i beretningen om Satans kamp mot kvinnen står det jo at slangen utslynger vann mot henne for at det kan rive henne med sig, men at jorden kommer henne til hjelp ved å åpne sig og opta det i sig. Vannet er her det ondes store våpen — men hvor trøstende er det da ikke å overveie igjen det aller første kapitel i den hellige Skrift og vite, at efter forløsningen svever Guds Ånd atter over vannet.

*

Ja, vi er ikke overlatt til oss selv. Fra vår første tilværelses stund er Guds ånd over vår livsstrøm — til denne er utrenset og blir til evighetens «levende vann». Også dette kan Johannes berette oss om: «Og engelen viste mig en strøm av levende vann, klart som krystall, som flöt fra Guds og Lammets trone, og mellem stadens gate og floden stod livets tre på begge sider og bar tolv ganger frukt.»

Stadig finner vi i den nye pakts bøker vann og ånd nevnt sammen — først og fremst i beretningene fra Frelserens eget liv. Da han således gjorde sitt første store under blev det vannet som hans kraft virket på, idet han forvandlet det til vin, symbolet på kjærlighetens og gledens fylde i Gud. Han gjorde det for menneskene aller farligste naturelement til formidler og bærer av det helligste liv — ikke som lignelse, ikke som symbol, men som v i r k e l i g h e t. Til Nikodemus sier han: «—uten noen blir født av vann og ånd kan han ikke se Guds rike Det som er født av kjød er kjød, men det som er født av ånd er ånd.»

For det Kristus-bevisste menneske har vannet altså skiftet karakter, er renset og foredlet: «Den som

Pave Pius XII og freden.

Da kardinalkollegiets medlemmer på den Hl. Faders navnedag overbragte sin lykønsning holdt han en tale, hvori han kom inn på den nuværende tids vansker. Paven fastslo at menneskeheten nu om dagen ikke syntes å kunne bestemme sig for, om den skal la sin skjebne avgjøre ved sverd eller rettferdighet.

«Det vilde ikke være forenlig med vår apostoliske opgaves hellige plikter —» fortsatte paven — «hvis ytre hendinger eller frykten for falsk utlegning eller miskjenning av vår alltid mot det gode rettede hensikt skulde avholde oss fra å oppfylle Kirkens egen fredsmisjon.»

Paven nevnte derpå de skritt som i et faretruende øieblikk i mai måned blev foretatt overfor noen av de store europeiske nasjoners statsmenn. Disse skritt var i det store og hele tatt blitt velvillig oppfattet og hatt til følge forsikringer om god vilje og faste forsetter om å oprettholde freden. Ordrett sa paven:

«Besjelet av fredens og rettferdighetens ånd som alles felles far har vi efter moden overlegg holdt det for riktigst — da det i begynnelsen av mai måned var en stund hvor det så særlig alvorlig ut for folkenes liv, å underrette noen store nasjoners statsmenn om den engstelse, som sakenes daværende stilling inngjød oss, og om vår frykt for at de inter-

nasjonale meningsforskjell skulde øke i den grad, at de vilde føre ut i en blodig kamp. Dette skritt fant i det store og hele en velvillig mottagelse hos regjeringene og vakte takknemlighet hos folkene selv efter at det uten vår medvirken var kommet til offentlighetens kjennskap. Dets resultat var gjentatte forsikringer om god vilje og faste forsetter om å bevare den av alle nasjoner så høit ønskede fred. Hvem kunde bli mer tilfreds enn vi ved å erfare denne begynnelse til en sinnenes avspenning eller hvem vil varmere ønske og lenges efter at dette kan bli mer og mer befestet? Vi vil heller ikke fortie at vårt håp steg — efter at vi på grunn av dette skritt hadde mottatt ennu andre informasjoner om innflytelsesrike statsmenns sinnelag og hensikter, som vi er meget takknemlige for — om at edel menneskelighet, ansvarsbevissthet overfor Gud og historiens dom og en riktig bedømmelse av folkenes virkelige interesse vil ha tilstrekkelig vekt og kraft til å føre regjeringene inn på tanker og handlinger som kan sikre en varig fred til nasjonenes frihet og ære, og svekke, forminske og overvinne den virkelige og psykologiske motstand, som vil vise sig mot en opriktig forståelse, — en omstendighet som har latt oss veien åpen for nye anstrengelser og fornyet iver.»

*

tror på mig, av hans liv skal det — som skriften har sagt — utgå strømmer av levende vann» — og for at ingen skal misforstå dette tilføier evangelisten: «dette sa han om den ånd, som de skulde få som trodde på ham.» Noet lignende sa Frelseren jo iøvrig til den samaritanske kvinne: «det vann som jeg gir blir en kilde som strømmer inn i det evige liv.» Og vann er alltid i Kristi tale forbundet med det som er i bevegelse, som strømmer — fra hans ånd i vår og fra vår ut i det evige liv. Men denne strømmende åndskraft er aldri knapt tilmålt: «Dertil er jeg kommet at dere skal ha liv i overflod.»

*

Kristi liv er den hellige ånds liv, idet Helligånden forbinner Gudssønnen og menneskesønnen i Kristus så hans liv strømmer ut i kjærlighet. Og det guddommelige livs høidepunkt ligger i Faderens og Sønnens forbinnelse i Helligånden — her er kjærlighetens alltid rinnende veld.

Men er det ikke underbart at i denne kjærlighets levende flod taes også vi op? Kristus ga oss sig selv i den hellige eukaristi for at også vi skal strømme over av kjærlighet til ham og våre medmennesker og bli hans disipler i ånd og sanhet. Av ånden føres hans kirke innover og utover — dens virke på misjonsmarken forteller om det, dens virke i menneskesjelenes vidner om det samme. Da den første pinsefest var inne viste det sig tungt av ild,

som fordelte sig på «hver enkelt» av disiplerskarèn — det var individuell kraft og ingen «massebehandling», som Helligåndens utgytelse innebar, selv om den ad viljens og bevissthetens vei formet dem alle til «ett legeme og en sjel». Og fra nu av blev vannet i apostlenes hender, som det senere blev i deres efterfølgeres hender, hellig dåpsvann, hvis kraft hjelper fremover til tidens fylde er inne for Fermingens nådegaver —

Så ber vi med søndagens

Kirkebønn:

Gud, beskytter for alle som håper på dig og uten hvem ingen har kraft og intet er helligt — utgyt mangfoldig din barmhjertighet over oss, at vi under din ledelse og føring må vandre gjennom de timelige goder så vi ikke mister de evige!

Stillebønn:

Se i nåde ned på din ydmykt bedende Kirkes gaver, Herre og forunn dine troende å motta dem til frelse under stadig helliggjøring.

Slutningsbønn:

Herre, lad dine hellige gaver som vi har mottatt, levendegjøre oss og binde oss, som ved dem har fått forsoning, til den evige forbarmelse.

Fra Kirkens misjonsmark av idag.

I.

Jesu Selskap's innsats.

Med sine 3649 misjonærer med virkefelt i orienten og blandt hedningene (etter statistikk optatt 1937) er Jesu Selskap blandt alle andre ordner og kongregasjoner den, som har utsendt de fleste trosbud. Etter den kommer fransiskanerne med 2116 misjonærer og som den tredje i rekken antagelig misjonsseminariet i Paris. Men Ignatius av Loyola var også den første som innførte misjonsarbeidet som en vesentlig bestanddel av ordenslivet, idet han gav sine sønner en tredobbelt oppgave: å utdype, forsvare og utbre troen. Ikke minst den siste del av denne oppgave røktet de med stor troskap ned gjennom tidene og ødeleggingen av deres arbeid i den annen halvdel av det 18. årh. betød et alvorlig støt for Kirkens hele misjonsvirke, skriver pater Joh. Alb. Otto, S. J.

Efter ordenens rekonstruksjon ved pave Pius VII i 1814 hadde den i begynnelsen mange vanskeligheter å kjempe med og riktig sving kom det ikke på dens misjonsarbeide, før pater Roodhaan fra Amsterdam blev utnevnt til dens general og virket som sådan fra 1829—1853. Da han fikk overledelsen arbeidet det kun tre jesuitter som misjonærer: pater Franco på de ægæiske øyer, pater Barber blandt Abriake-indianerne og pater Van Quienborne hos rødhudene i det ville vesten — da han døde arbeidet 292 jesuitter i Albania, Syrien, Algier, Madagaskar, India, Kina og blandt de nord- og sydamerikanske indianere. Siden da er den samme sterke utvikling fortsatt — alene i de 10 år fra 1927—37 steg ordenens misjonærer med 1267 nye utsendinger. Deres misjonsmark omfatter nu seks store grupper: det muhamedanske orient, Afrika, India, Kina og Japan, eskimoer, indianere, negre og innvandrede asiater i Amerika og endelig øiene i det indiske og stille ocean.

*

Den første gruppe dannes av det *muhamedanske orient*: Albania, Syrien med misjonen blandt de armeniske flyktninger samt Irak, som siden 1932 har et eget kollegium i Bagdad. Denne misjonsmark er preget av Islam og de små oldkristne menigheter som tilhører forskjellige østkirkesamfund, dels skismatiske og dels forenet med Rom. Jesuittenes hovedvirke på disse steder ligger i å utdype og styrke tros livet hos katolikkene der og arbeide på en gjenforening med Rom. Man forsøker imidlertid også å misjonere blandt muhamedanerne, særlig gjennom skolene og sosialt arbeid og som central for den katolske kultur på disse steder virker ordenens St. Joseph-universitet i Beirut, hvortil er knyttet et stort trykkeri for tidsskrifter og bøker. Ialt leder Jesu Selskap 164 skoler med 16764 elever på denne misjonsmark og har 228 misjonærer, hvorav de 75 er innfødte.

Den afrikanske misjonsmark omfatter Egypten, hvor jesuittene særlig virker blandt koptene ved øvre Nilen,

og hvor de har sitt kopleske seminar og kollegium i Kairo, og Madagaskar, hvor de nedsatte sig i 1845 og nu leder de store misjonsstasjoner Tananarivo og Fenarantsoa med 362310 katolikker. Numerisk langsommere utvikler de to sydafrikanske distrikter Salesbury og Brocken Hill sig, mens de to vikariater Kisanto og Kwango ved Kongo-flodens utspring blomstrer: i 1905 var det her 3164 katolikker og 3315 katekumener og i 1937 er de tilsvarende tall 158095 og c. 80000. Kisanto er med sin katedral, verksteder, skoler, sykehus og farmaceutiske laboratorier og ikke minst ved broder Gillets berømte forsøkslave, blitt et efterlignelsesverdige kulturcentrum midt i den mørkeste verdensdels hjerte. På hele den afrikanske misjonsmark virker — stadig i 1937, hvor alle tall i denne artikkel refererer sig til — 526 jesuitter, deriblandt 59 innfødte.

I India hvor en gang Franz Xaver begynte misjonsapostolatet arbeider nu 1244 jesuitter. De leder bispedømmene i Kalkutta, Ranchi, Pana, Bombay, Calicut, Madeira og Trincomeli og Galle på Ceylon — utenfor disse områder har de flere skoler i bispedømmet Mangalore, deriblandt et universitetskollebbium St. Aloysius og et presteseminar, samt det pavelige centralseminar for hele India i Kandy på Ceylon, de portugisiske jesuitters misjoner i Goa, Cochen og Belgaum, Loyola-universitet i Madras, en høiskole i Salem og et universitetskollegium i Bangalore med to høiskoler. Som man ser er det høiere skolevesen sterkt utbygd — av Indias 17 katolske universitetskollegier ledes de 11 av Jesu Selskap og teller over 10000 studenter. Stor omhu vies utdannelsen av innfødte prester — alene St. Josephs-kollegiet i Trichinopolig har fra 1844—1936 kunnet glede sig ved 650 prestekall. Og arbeidet har også båret den frukt at jesuittmisjonen i Trichinopolig og Mangalore kunde overgi dele av sine distrikter til innfødte biskoper med innfødte prester.

I Kina leder jesuittene 7 selvstendige misjonsdistrikter ved hjelp av 769 patres. Dessuten virker irske jesuitter i Hongkong og portugisiske jesuitter i Shiuhing og Macao. Hovedsetet for den kinesiske misjon er i Shanghai med dens eldste katolske universitet «Aurora» som nu har over 1000 studenter. En central finnes også i Zekavei med seminar, skoler, kunstverksteder, misjonstrykkeri, bibliotek, sykehus, barneasyl og forskjellige søsterklostre samt et verdensberømt observatorium, hvis værmeldinger har den aller største betydning for skibsfarten. Iblant Shanghai katolikker blomstrer et sterkt eukaristisk liv — mens gjennemsnittstallet for hver katolikk i Kina årlig viser 10 kommunjoner er tallet i Shanghai 50 og i Zikawei endog 100. Av Kinas 769 jesuittmisjonærer er de 183 innfødte — dessuten er det 116 kinesiske sekularprester.

I Japan leder tyske jesuitter sammen med det apostoliske vikariat Hiroshima Jocci-universitetet i Tokiho med nesten 1000 studenter. I Kobe-Osake er det nylig åpnet et gymnasium, som imidlertid kun kunde opta 139 elever av de 680 som var innmeldte. Av stor betydning for Kirken i Japan er det oppdrag, som pave Pius XI gav

universitet, nemlig å utgi en stor katolsk encyklopedi på japansk. Lærde fra alle Europas land yder bidrag til denne.

I Amerika virker 360 misjonærer av Jesu Selskap — for det første blandt indianere i Kanadas reservoar, blandt Felsengeberges stammer og Syd-Dakotas Sioux, de meksikanske i Tarakumada og stammene i engelsk-Honduras, engelsk-Guana, Ecuador og Brasil — for det annet blandt negrene og eskimoene og endelig blandt de asiatiske innvandrere.

Den siste misjonsgruppe utgjør de utallige *øigrupper* i det indiske og det stille ocean: Karolinene, Marianene, Marshall-øiene samt Filippinene, hvor de har sin hovedstasjon i Manila og leder to bispedømmer, Zamboanga og Cagayan. Ennvidere bestyrer de verdens største spedalskhetskologi, øyene Culeon med 7000 beboere. Til samme gruppe hører også de nederlandske jesuitters store misjon på Java. Blandt de 445 jesuitter som arbeider på disse misjonsfelter er de 123 innfødte.

*

Det er et imponerende inntrykk man tross denne oversikts knapphet får av Jesu Selskaps misjonsvirksomhet — i alt arbeider det i 55 hedninge- og orientmisjoner og 14% av alle jesuitter er misjonærer. Av disse er igjen 18% — ialt 2062 — prester, 937 utdannede lærere som dels virker i skolene, dels i kollegiene og ved universitetene, og 650 lægbrødre. Blandt de 867 innfødte jesuitter er de 274 prester, 361 underviser og 232 lægbrødre. Som medarbeidere har de 577 sykepleiere, 5256 søstre og 24106 innfødte lægbrødre. I 1937 utførtes 265190 dåpshandlinger, hvorav de 35200 var av voksne. Skolevesnet er meget moderne utformet — bl. a. omfatter det 15 gymnasier med 47000 elever, 17 misjonsuniversiteter (ialt har den katolske Kirke 24) og 26 trykkerier for 119 tidsskrifter. Dertil kommer sykehusene, asylene, spedalskhetskoloniene, observatoriene m. m. Karakteristisk for ordenens ånd er det at tilgangen av misjonærer er vokset 53% mens tallet for andre medlemmer av ordenen er 29%.

*

Et slikt verk, en slik innsats kan imidlertid ikke bli gjort og i alle fall ikke holdes oppe uten at ordenen nyter stor tillit blandt prester og legfolk over hele verdenen. Navnlige er det bemerkelsesverdig at det går en strøm av unge, som hittil har levet likegyldig eller endog hatefull overfor troen, inn i deres rekker — begeistret for et misjonsideal som kaller på alle deres krefter og gir dem et livsmål, et fast holdpunkt i en verden, hvor alt blir mer og mer usikkert og alt flyter. Den sum av kristen kjærlighet og offervilje som dette representerer, kommer ikke alene misjonsmarkene til gode — den vender tilbake til alle Kirkens lemmer med velsignelse.

Et brev uten svar.

I tilslutning til vår artikkel om det 3. rike i forrige nummer av «St. Olav» bringer vi her ordlyden av den skrivelse som biskopen av Münster, grev von Galen, d. 8. mars sendte til Hitler, men som først nu er blitt kjent.

Brevet er til dato forblitt uten svar — — —

Det lyder:

«Høitærede fører og rikskansler!

Ifølge min naturlige og høitidelige edfestede plikt hvorefter det påhviler mig så vidt det er mig mulig å avbøte alle de ulykker som kan true den tyske stat, ber jeg ærbødigst om Dees eksellenses personlige inngripen i et overordentlig viktig og tungtveiende anliggende.

På innflytelsesrike steder har man til hensikt å opheve til 1. april 1939 de lovlige bestående og ved rikskonkordatet av 20. juli 1933 sikrede konfesjonelle folkeskoler i bispedømmet Münsters preussiske områder og istedet for oprette «tyske samfundsskoler». I landsdelen Oldenburg, hvis katolikker hører inn under Münsters bispedømme, er dette allerede skjedd i 1938 med tilsidesettelse av den av den nasjonal-socialistiske regjering i 1936 utstedte nye skolelov.

For å få et klart og utvetydig billed av den vilje som i dette spørsmål råder blandt de av mine tyske landsmenn, som er betrodd min religiøse ledelse, har jeg efter erkebiskopen av Köln, kardinal Schultes eksempel under formiddagsgudstjenesten latt foreta en nøiaktig avstemning blandt de voksne kirkebesøkende ved å gi dem leilighet til ved håndoprekning å tilkjennegi, hvorvidt de krevet den katolske ungdom oppdradd i katolske bekjennelsesskoler.

Deres eksellense må tillate mig å forelegge det resultat som fremkom ved en nøie optelling i disse kirker: søndag 26. februar 1939 var i alle bispedømmet Münsters katolske kirker formiddagsgudstjenestene i alt besøkt av 824 122 voksne personer. Av disse har de 813471 ved å oprekke høire hånd offentlig tilkjennegitt sitt krav om å ha katolske bekjennelsesskoler for ungdommen. Det er gjennomsnittlig 98,7% — men de som ikke har løftet hånden og derved git avkall på dette krav utgjør 1,3% — d. v. s. 10651 personer.

I bevissthet om mitt ansvar for de til min religiøse ledelse betrodde katolske tyske landsmenns religiøse undervisning og opdragelse og støttet av den praktisk talt enstemmige holdning blandt dem i dette for alle familier så viktige spørsmål anmoder jeg ærbødig Deres eksellense om ikke å tillate at det, efter tilskynnelse av et mindretall som ikke er hjemmelørende her på vårt sted, skjer en undertrykkelse av de katolske bekjennelsesskoler, så at katolske foreldre skal bli tvunget til, tross den tilstømte og ofte bekreftede samvittighetsfrihet, å sende sine barn på den nye «samfundsskole», som i sin undervisning og opdragelse ikke går ut fra kristendommens prinsipielle sannheter: troen på den personlige Gud og på Jesus Kristus, Guds sønn og verdens frelser.

Jeg ber inntrengende og ærbødig Deres eksellense om gjennem energisk inngripen å forebygge de tunge samvittighetskamper og hjertesorger som nu truer en tallrik skare trofaste tyskere, som sikkert vil oppfylle sin plikter mot folk og fedreland meget gladere, når man respekterer deres fra forfedrene nedarvede katolske tro og overbevisning.»

Brevet er undertegnet Clemens August, grev von Galen.

Mannen med jernlungen.

Det har i den siste tid stått meget i såvel innen- som utenlandske blader om den amerikanske katolikk Fred Snite som lever ved hjelp av en «jernlunge» da hans egne lunger ikke kan fungere på grunn av en fullstendig muskellammelse etter en polyomyelitt. Hans sykdoms historie er derfor vel kjent av de fleste, men allikevel virker det gripende hvad «La Croix» og «Universe» skriver om ham i anledning hans reise til Lourdes.

Han er født i 1910 og tilhører en ekte katolsk familie — faren er oprinnelig tsjekkisk og moren irsk. Alltid brennende for katolsk aksjon er de en god støtte for katolisismen i U. S. A. — ikke alene med sine mange penger men også med brennende bønner for Kirkens anliggender. Tidlig utfoldet Fred et dypt religiøst sinnelag og gikk således hver dag til den hl. kommunion. Han frekventerte det kjente Notre Dame universitet, som blev ledet av Hellig-Kors-fedrene og hans tanker stod til å bli prest, men hans far, som er direktør for en stor bank i Chicago ønsket så inderlig å se ham som sin etterfølger at Fred syntes det var hans plikt å være sine foreldres ønske lydige. Men først bad han om å få foreta en reise rundt jorden med en god venn. Foreldrene reiste med og alt var idel glede til han begynte å føle sig uvel på Filippinene. Han fikk høi feber men lægene trodde ikke det var noe alvorlig, så man fortsatte over Shanghai til Peping. Men der viste det sig at det var poliomyelitt han led av med etterfølgende totale lammelse av hele muskelsystemet som gjorde ham det umulig å ånde. Han vilde være død med en gang om ikke den eneste «jernlunge» i hele østen tilfeldigvis var installert på hospitalet i Peping. Den blev selvfølgelig stilt til hans disposisjon, men karakteristisk for hele familiens mentalitet er det at hans far straks telegraferte til Amerika etter to «lunger» til hospitalet for at det ikke skulde gå ut over de andre syke at hans sønn beslagla den ene.

Ved hjelp av denne mekaniske lunge, som betjent av elektroingeniører holder et kunstig åndedrett i gang, lever altså den før så kraftige og energiske gutt videre. Alltid må han ligge utstrakt inni en stålcylander, og den eneste måten han kan følge litt med i det som foregår, er ved et sindrig konstruert speil. I det kan han se det som hender rundt sig.

Nu kunde man jo vente at håpløshet og tungsinn hadde bemektiget sig både ham selv og hans hårdt prøvede familie. Men hvad hører man? Glad og med smilende ansikt fortsetter han tilværelsen slik den nu arter sig. Og for å takke fordi han får lov til å leve er han i mai måned med sine nærmeste dradd avsted på en pilgrimsreise til Lourdes, stedet han har hørt om og elsket lenge før han blev syk. Såvel han selv som hans foreldre fremhever at reisen foretas ikke for først og fremst å opnå helbredelse, men for i en novene å bringe en hyldest til den hellige Jomfru forat han har fått beholde livet inntil denne dag. For et vidunder av energi og tro! I sin elendige fysiske tilstand kan han dog glede sig over sin udødelige sjel, idet han stadig gjentar: «Skje Din vilje...». Han tenker ikke på om han blir

helbredet eller ikke, men han realiserer Guds vilje i øieblikket, og lar det være alt.

Efter ankomsten til Lourdes den 25. mai, rådet lægene ham til ikke å ta det vanlige bad, men han vilde ikke være nogen undtagelse fra de andre syke. Nogen få minutter ad gangen kan han nemlig ånde uten jernlungen ved hjelp av halsmusklene, men det er en så voldsom påkjenning at han straks blir overanstrengt. Han benytter sig alikevel av dette og «lungen» blir koblet fra så han kan bade som de andre. Heller ikke vil han at der skal sendes spesiell mat til ham fra Amerika, men lever som alle de andre pilgrimere.

I sannhet et forbillede for nogen hver av oss, denne syke unge mann med sitt ukuelige mot og sin store tålmodighet som kun blir overgått av hans offervilje! Som et bevis på denne kan nevnes at han i fastetiden bad om at hans speil måtte bli tatt fra ham.

Over hele verden ber nu hans trosfeller med og for ham. Selv sier han: «jeg har alt for Vårherre er med mig.»

K. R.

TOLLFRI TANKER

Innrøm at vi dessverre alle av og til med glede griper etter et halmstrå, når det gjelder et påskudd for dispens fra søndagsplikten. —

Men det spørs vel om ikke vi allikevel føler en svak rødme stige op i kinnene når vi leser følgende:

På Ny-Guinea i Australia er regnperioden i full gang. «Men det er ikke de forferdelige «tornados», skybrudd, ledsaget av torden og lynild, som knekker de største trær som fyrstikker, jevner negrenes hytter med jorden og forvandler alle veier i løpet av et øieblikk til brusende elver — nei, det er bare et stille ensformig prosaisk regnvær, som imidlertid hver dag skjuler solen under et grått tykt tåkedekke og til sist føles som skytte det hjernen tanketom og hjertet følelsesløst. Vi europeere ser mer og mer grått og slapt på tilværelsen — våre plikter faller oss tunge og mer og mer uoverkommelige — etterhvert stiger sumpene, langsomt men sikkert, dalen holder på å bli oversvømt. Men dette generer ikke de innfødte — de har bygd sine hytter på noe høiere liggende terreng. Imidlertid isoleres vi alle mer og mer, for forbindelsen mellom de enkelte hytter blir mer og mer vanskelig — for Boryes befolkning nesten umuliggjort. Jeg venter i grunnen ingen fra dette sted i Kirke om søndagen — til min store forbauselse kommer dog een. Hans navn er vanskelig å uttale men umulig å bokstavere, så det skal jeg forskåne leserne for.

«Hvor er de andre?» spør jeg etter å ha hilst på ham. Nærmest for å vise litt deltagende hoflighet, når jeg skal være helt ærlig. Svaret forbauser mig nemlig ikke:

«Vi er avskåret fra dere. Veien er blitt en flod — og ingen kan se hvor den går. Og så river den alt med sig med sin sterke strøm — innen vi vet det er vi ute i sumpen og så — good by!»

«Men du da?»

«O — det er noe annet!»

«Måtte du ikke gjennom vannet?»

«Selvfølgelig! Mange steder! Det gikk mig til halsen, pater — men allikevel forsømmer jeg da ikke søndagsmessen!»

Det var det hele — men når jeg tenker på at Borye ligger 15 km. fra misjonsstasjonen og kirken da — — —

Undres jeg på om ikke vi står litt under denne sorte sjel hvad gudsfrykt angår —

og om vi ikke skal gå litt stille med dørene i stedet for å prale med vår races overlegenhet —

I all fall hvad selvdisciplin angår. —

Hvordan jeg ønsker St. Olav

IV

Det ligger i selve navnet hvad «St. Olav» bør være for Norge. Det bærer vår store helgenkonges navn og skal bære hans kongstanke videre. Det skal først og fremst være en Norges apostel.

Jeg vilde ønske det bragte flere artikler om den store katolske aksjon som foregår rundt omkring i verden, f. eks. om de store arbeider- og studentrørslere, jocismen og jefrismen, som fra Frankrike og Belgia har bredt sig til alle verdensdeler, men enda ikke har nådd oss. Vi trenger å få vite mest mulig om dette arbeide som har bragt millioner av sjeler til Kristus og får satt så mange krefter til aktiv tjeneste i vår Herres vingård. Det kunde bringe nye impulser, ikke minst til vårt foreningsliv.

Vi trenger også å få vite mest mulig om Norges kirke i middelalderen. For det er på norsk tradisjon vi må bygge kirken op igjen her i landet. Den som reiser legger merke til hvordan hvert land har satt sitt nasjonale preg på kirken, selv om kirken er en og den samme overalt. Det står igjen å bygge en norsk kirke i Norge, så hele folket kan føle sig hjemme i den. Vi hadde en slik kirke i 500 år. Den Kristkirke i Nidaros som St. Olavs menn bygget op var så norsk, at selv de som ikke lenger deler vår tro føler det som om den på en mystisk måte er knyttet til vår egne folkelagnad. Vi må ikke glemme at det er denne kirken vi skal bygge op igjen.

Oslo 3/6 1939.

R. F.

V

Ja, et svar fra mig på det spørsmål vil nok bli å bygge luftslott, for å realisere hvad jeg ønsker, det ligger nok foreløbig for langt borte fra det mulige hvad angår økonomisk makt til å kunne føre tanken frem.

Men for å kunne bidra til den forhåpentlig lange rekke av svar på spørsmålet, som — mener jeg — i første rekke må være ønskende og ikke kritiserende, vil jeg være så paradoksal å spørre: Hvad er meningen med St. Olav?

Skal St. Olav være et ukeblad av underholdende art, særlig beregnet på å opbygge katolikker, eller skal det være et ledd i katolsk aksjon, og således ta sikte på også å nå på en overbevisende og treffende måte våre anderledestroende, eller kanskje mest våre indifferente blandt protestantene?

Jeg har det inntrykk at det i en rekke av år har vært forsøkt å redigere St. Olav på en sådan måte at de to ovennevnte egenskaper skulde være forenet.

Og da kommer jeg til den slutning, at målet er så å si nådd, når vi tar i betraktning at de få sider hver uke skal fylle denne oppgave, innen den trange ramme som et sådant ukeblad ueggerlig må være. For såvidt mener jeg at vi skal være fornøiet med St. Olav som det er. Og jeg vil personlig få lov å legge til at oppgaven har vært og blir til nu løst på en upperlig måte.

Men ideelt og fyldestgjørende for de førstnevnte oppgaver hver for sig er det ikke, det mangler meget på det. Så for å få noe bedre kommer jeg absolutt til å måtte bygge etpar luftslotter, «and here goes»:

St. Olav skulde være et månedsmagasin, med lodig fyldig stoff av den art som ofte finnes nu i bladet, men som også ofte skyter mål forbi, fordi det er kanskje tungt for mange å lese, fordi det er grundig arbeide som krever omtanke ved lesningen.

Så skulde der være en side for ungdommen og en for barna i familien og idethele skulde stoffet være således at magasinet ved årgangens slutt skulde være så verdifullt for abonnenten at bladet blev opbevart innbundet.

Man innvender kanskje at noe sådant har vi i «Credo». Ja vel, vi har kanskje det, men hvor mange norske katolikker er abonnenter på det? Vi skulde ha et månedsmagasin for Norges katolikker. Det vilde være av en større betydning enn man kanskje nu vil kunne se.

Det er bra med skandinavisme og kirkens sak er jo overnasjonal, det er ikke det som er saken, men at vi hadde et månedsbild som var så ekte norsk og ekte katolsk at hver en som kunde stable kontingenten på bena vilde eie det. Og hvis det bladet blev godt, så godt at de mange undermåls magasiner som nu kjøpes av annenhver nordmann, vilde bli av underordnet betydning for iallfall oss katolikker, så vilde dermed være «en provins til landet lagt».

Men Luftslottet er ikke ferdig enda: Hver uke skulde der i Oslo komme ut en om aldri så liten og enkelt utstyrt AVIS. Som en avis på avis p a p i r med fullt op av gode og g a r a n t e r t reelle annonser fra næringslivet. Lettlest stoff med nytt fra katolsk innland og utland.

Jeg spør at det iallfall ikke skal mangle på medarbeidere og frivillige reportere, og jeg spør mer, jeg spør at den avisen skulde finne lesere i alle leire. En sikker redaksjon som alltid var på den trygge katolske side og serverte for et skeptisk publikum det som dette publikum trenger for å lære kirkens arbeide virkelig å kjenne.

Der er masser av folk som meget gjerne vil vite om virkelig katolisisme, men som ikke vil henvende sig hverken i kirken eller til presten privat. Disse skulde vi kunne nå gjennom en så'n avis, hvis den blev spredt ut over kafeer, venteværelser og i hjemmene sammen med all den øvrige avismengde.

Ja, altså det var mitt ønske! Jeg vil bare tilføie at hvis ikke vår hjemlige katolske presse kan gjøre noe lignende, så skal vi ikke klusse med St. Olav. Bladet er godt som det er, det kan umulig gjøres mer

ut av det med de samme midler. Kan vi ikke få noe med en større horisont så skal vi ikke kritisere, men arbeide med, være villige medarbeidere her som i alt annet av kirkens verk.

Enn om ungdommen utover landet tok stadige tak for å lette bladets økonomi! Hvorledes?

Hold greie på din egen kontingent og skaff nye abonnenter som betaler, — derved kommer der straks flere penger i kassen. Ungdommer utover landet, ta frivillig på dere å være inspektører for St. Olav! Enn om der var en seig pågående kar som gikk frivillig med regninger for St. Olav? Jeg er sikker på at der kom riktig bra med kontanter i kassen. Det er nu engang bedre å betale en presentert regning, enn selv å huske på å gå i posten med en postanvisning.

Og så sier jeg som kåsøren i kringkastingen, når han ikke vet mer å si:

Haugesund 30/5 1939.

Takk for mig!

Med katolsk hilsen

Oscar J. Hanssen.

VI

Som det er; gjerne med et islett alias «gamle dager.»

Hamar 10/6 1939.

A. Chr. Borchgrevinck.

Vår feriekoloni

Styrke gjennom glede	kr.	5.00
H. & Co.	«	10.00
Mm. de L. C.	«	30.00
L. N.	«	30.00
S. H.	«	10.00
R. F.	«	10.00
Inger Sofie og Birgit og Ellen Wibe	»	3.00

kr. 98.00

Tidligere innk. kr. 470.00

I alt kr. 568.00

Herhjemme —

Oslo. Aftenunderholdningen til inntekt for syforeningen 4. og 7. juni kunde glede sig ved all den tilslutning, som det gode formål og de offervillige damer fortjener. Begge aftener var foreningslokalet praktisk talt fullt og nummertagningen på alle de vakre gjenstander gikk strykende. «Arbeidsklubben»s bord hadde bokstavelig run på sig og det med god grunn. Det underholdende programs forskjellige avdelinger blev mottatt med takknemlig bifall og de flinke husmødre hadde sørget for at alle materielle krav blev tilfredsstillet. Kort sagt, alle likte sig — damene ikke minst da de gjorde det økonomiske resultat op. Trekkingsliste på 3. omslags-side!

Oslo. Kristi Legemsfest i Oslo fikk et strålende forløp, ikke minst fordi vi fikk tilslutning fra Haldens og Hamars menigheter. Til morgenmessene i de forskjellige kirker var besøket allerede meget stort — i St. Olavskirken var det felleskommunion for ungdommen. I Foreningslokalet og klubblokalet hadde representanter fra St. Josephssøstrene og Mariakongregasjonen vært virksomme allerede fra den foregående dag — i klubblokalet hadde ungdommen fellesfrokost og i foreningslokalet var alt festlig beredt til å ta imot våre kjære besøkende fra Halden og Hamar. De kom ved 10-tiden, inntok noen forfriskninger hvorpå alle gikk over i kirken — ungdommen hadde efter sin frokost vært på besøk på kirkegården for å be for våre kjære avdøde, og sluttet sig nu til. — Hoimessen blev celebrert av sognepresten mgr. Snoeys med sogneprest pater Notenboom og pater de Paepe som diakon og subdiakon — ceremonimester var pastor Bergwitz. Sognepresten holdt en manende preken over ordene: «dette er det brød som er kommet ned fra himmelen ..... den som eter dette brød skal leve evindeligen», i det han fremhevet hvorfor denne festdag er så ophøiet og hvad vi eier i alterets sakrament, hvor Kristi kjærlighet klarest viser sin kraft og hvor vi alle kan finne ham når vi tyr inn i våre kirker, hvis dører alltid står åpen for dem som føler trang til å være i Frelserens personlige nærhet. Vi vet at Gud er til stede overalt, men i kirkene lyder hans stemme til oss mer uforstyrret enn ute i livets stoi — vi finner lettest samling der. Kristi Legemsfesten er takkefesten for hvad Frelseren har skjenket oss i sig selv og sitt nærvær i det allerhelligste Sakraments skikkelse, og vi bærer det ut til verden for å bekjenne vår tro og for å understreke vårt inderlige ønske om, at det må være innholdet også av vårt daglige liv, og at dets velsignelse må bli alle mennesker til del. — Til organist W. Olafsens dyktige akkompagnement utførte det utmerkede kirkekor St. Paulus-messen av Kagerer og forholdet derved den skønne høitidelighets festpreg. Prosesjonen var i år ualmindelig stor og blev avviklet med megen presisjon. Alle herværende geistlige og søsterkongregasjoner deltok — vi hadde i år også den glede å se representanter for Borromæussøstrene hos oss. Prosesjonen gikk den vanlige vei — inne på St. Sunniva-skolens gårds-plass hadde søstrene dekorert sjelden vakkert — selv den minste lille arkitektoniske forsiring hadde fått sin pynt av levende grønt, hvorved totalinntrykket blev så ualmindelig stemningsfullt. Fra alteret lystes den sakramentale velsignelse — det samme gjentok sig som vanlig fra Olavskirkens trapp. Med «Store Gud vi lover dig —» og velsignelse fra høialteret sluttet den gripende fest. — I foreningslokalet mottes så de tilreisende menigheters medlemmer med alle, som ønsket å hilse på dem — og det var ikke få! — mens St. Josephssøstrene med Mariakongregasjonens medlemmer sørget for den materielle side av samværet, bistått av den alltid hjelpsomme fru Josefine Hansens erfaring og dyktighet. Efter noen timers forløp skiltes man — Haldens representanter drog til Vår Frue Villa og Hamars avsluttet opholdet med aftenandakt i St. Halvard kirke, hvorfra de bakefter var denne menighets gjester til en sjelden vellykket takk- og farvelfest. Vår flinke korrespondent A. O. beretter at hr. Storbekken holdt en tale hvori han takket for den gode mottagelse — talen blev besvart av sogneprest Notenboom. Det blev sunget mange sanger og festen sluttet ved 8-tiden idet alle uttrykte sin glede over den strålende dag.

Oslo. Søndag den 4. juni hadde Teresiaforeningen sin utflukt til Hamar. Vår flotte solskinnsbuss med 23 Teresiebarn og to «Tanter» samt sogneprest, pater Notenboom, startet fra St. Josephs Institutt kl. 7, veiret var strålende og humøret selvfølgelig på toppen. Snart var vi kommet til Eidsvoll, hvor vi gjorde stopp for å bese det historiske minnesmerke. Ved ankomsten til Hamar blev vi hjertelig motatt av Moder Constatina og søstrene samt Pater Cadard. Etter hølmessen samledes vi i foreningslokalet hvor søstrenes festlig dekkede bord blev vederfaret all rettferdighet. Derpå fikk vi anledning til å bese den nye flotte kirke, som nu snart er helt ferdig, og så drog vi ut til Domkirkeodden med de stolte ruiner av Hamar Domkirke. Om eftermiddagen var vi alle samlet til andakten og derefter slo avskjedens time, tiden hadde dessverre gått så alt for fort. Etter en hjertelig avskjed med vårt hyggelige vertskap var snart alle plasert i bussen og hjemturen begynte med sang og klang. Vi vil gjerne få takke alle som gjorde sitt til at turen blev så strålende og en opplevelse for alle som var med.

P. A.

Syiling. Det blev en uforglemmelig Kristi Legemsfest for oss herute: vi fikk besøk av trosfeller fra Drammen, Hønefoss og Stabekk med sine prester og de tok alle del i procesjonen på St. Halvardklosteret. Våre kjære Xaversøstre stelte godt for alle så alle følte sig velkommen, og etter messen som blev celebrert av pater Leo van Eekeren gikk vi alle gjennom den vakre have inn til et alter i skogen, hvorfra velsignelsen blev lyst. Fuglene ledsaget våre hymner bedre enn noget orgel og vi fremsa sammen vårt Credo. Naturen og vi mennesker hyldet Skaperen og Altrets Sakrament. Så gikk vi tilbake i procesjon til kapellet hvor avslutningen fant sted. Så var det hyggelige samvær til kl. 5 hvor det var festandakt i kapellet og så drog alle hver til sitt, beriket på sjel og legem.

M.

— og derute

Et fredsudskap fra den spanske kardinalprimas. Erkebiskopen av Toledo, kardinal Gomá y Tomás, har utsendt et hyrdebrev viet freden, hvori han bl. a. skriver: «Freden, den velsignede fred, som vi har lengtet så sårt etter i den tid da urettferdighet — ophavet til all krig — feiret blodige triumfer, er nu dradd inn hos oss. La oss takk Gud for den! Freden er rettferdighetens verk — må likevekten i vårt fedreland aldri mer bli rystet! Må Gud oplyse og beskytte oss så at vårt land aldri mer skal oppleve en ny krigs tragiske skuespill!»

1300 års jubileum i Kroatien. Den katolske Kirke feirer i nær fremtid sin 1300 årsfest i Kroatien, og i den anledning har landets 14 erkebiskoper og biskoper utsendt et felles hyrdebrev hvori de minner det katolske folk om dets stolte historie som tok sin begynnelse da dets forfedre nedsatte sig i det den gang romerske Dalmatien. I 640 blev en av dets sønner ophøyd til pave under navn Johan IV. og kroatene blev «den hellige Petrus' folk». I løpet av det 13. århundre — heter det videre i hyrdebrevet — blev mange andre folk, som

var langt tallrikere enn kroatene opslukt av andre og sterkere folkeslag og mistet sitt særpreg, sin nasjonale bevissthet og sin frihet — men kroatene motstod alle slike angrep både fra frankene, normannene, araberne og saracenenes side, og enn ikke den truende halvmåne har kunnet fordunkle den kristne tros lys og kraft.

Mgr. Lemaître død. Erkebiskopen av Kartago og Afrikas primas, mgr. Lemaître er avgått ved døden hvilket har vakt sorg i vide kretser. Den 75-årige overhyrde var æret og elsket overalt som leder og organisator av misjonsarbeidet i Nord-Afrika, likesom han utrettet meget godt ved å få istand en tilnærmelse mellem kristne og araberne. Skjønt han i de senere år var sterkt lidende av sykdom lot han sig aldri avholde fra å delta i de større kirkelige festligheter og han var en av de drivende krefter i den nasjonale eukaristiske kongress som blev avholdt for noen tid siden i Alger. Ved sin tilbakekomst fra denne kongress til sitt hjem i Tunis følte han sig trett men ingen ante at døden var så nær.

I sin virksomhet som biskop av Sudan og siden som erkebiskop av Kartago har mgr. Lemaître utrettet store ting, skjønt den laicistiske lovgivning i Frankrike vanskeliggjorde arbeidet. Han hadde en sjelden evne til å vinne de innfødte stammehøvdinge og få deres tilatelse til å bygge kirker og kapeller og tallrike skoler og opdragelsesanstalter, som ledes av kvinnelige ordensfolk. Regjeringen i Paris var klar over hans store innflytelse og anseelse hos araberne og berberne og i 1917 blev han kalt til en konferanse med Clemenceau som utnevnte ham til leder av sjelesørgervirket blandt de innfødte tropper i Nord-Afrika med rang som brigadegeneral. Han er blitt bisatt med de samme store æresbevisninger som sin forgjenger kardinal Lavignerie, og hviler ved dennes side i katedralen i Kartagos krypt.

Krusifiksene atter i skolene. I alle Barcelonas skoler blev krusifiksene atter ophengt under store høitideligheter etter at de først var blitt viglet under en andakt i katedralen i nærvær av alle skolebarna, lærerpersonalet og de øverste geistlige og verdslige autoriteter. I de fleste skoler blir krusifikset ophengt av biskopen personlig.

Kardinal Verdier om radioen. I anledning av de «katolske stevner for radio og film», som fant sted siste søndag i januar overalt i Frankrike, utsendte kardinal-erkebiskop Verdier av Paris et hyrdebrev hvori han hevdet at «Radioens og filmens makt er større enn presens, skolens og selv våre prekestoler». I Frankrike alene finnes 4½ million mottagerapparater — i hele verden over 87 millioner. I Frankrike regner man at 20 millioner mennesker daglig hører kringkastingsprogrammene og at 15 millioner regelmessig besøker kinoene.

Kardinal Verdier understreker i sin skrivelse at det er alle katolske trosfellers plikt å understøtte arbeidet for å høine og utrenske filmen. For å vedlikeholde den våkne interesse for de moralske problemer i denne forbindelse er disse katolske stevner organisert og de vil i fremtiden bli avholdt hver år på en bestemt dag.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.